

**Recomandari pentru măsurile de protecție
care trebuie aplicate pentru reluarea activităților
în unitățile pentru educarea și instruirea copiilor și tinerilor,
clasele 0-XIII,
în contextul epidemiologic al COVID 19**

Mai 2020

INSTITUTUL NAȚIONAL DE SANATATE PUBLICĂ

SUMAR

I. Introducere și context

II. Principii generale

III. Măsuri de protecție în unitățile de educare și instruire a copiilor și tinerilor în contextul epidemiologic al COVID 19 :

1. Asigurarea coordonării activităților de prevenire COVID 19
2. Organizarea spațiilor pentru prevenirea contactului apropiat :
3. Organizarea programului școlar
4. Organizarea activităților și supravegherea în timpul pauzelor
5. Organizarea și efectuarea triajului epidemiologic
6. Adoptarea de măsuri igienico-sanitare
7. Organizarea și asigurarea accesului elevilor la facilitățile de dezinfecție/spalare a mâinilor
8. Instruirea personalului didactic, personalului care efectuează triajul epidemiologic al adulților și elevilor
9. Instruirile periodice ale elevilor privind măsurile de prevenire ale infecției COVID
10. Comunicarea de instructiuni pentru parinti
11. Purtarea măștilor faciale de protecție
12. Alte măsuri igienico-sanitare
13. Măsuri pentru elevi, cadre didactice și alt personal din unitățile de învățământ aflate în grupele de vîrstă la risc, și/sau având afecțiuni cronice și/sau dizabilități
14. Măsuri privind transportul în comun al elevilor la și de la unitatea de învățământ
15. Alte măsuri
16. Anexe

I. Introducere și context

Situată epidemiologică creată de pandemia generată de infecția COVID-19, a dus la închiderea unităților de învățământ începând cu data de 11 martie 2020.

În unele situații unde infrastructura necesară a fost disponibilă atât pentru profesori cât și pentru elevi, a fost realizată continuitatea predării la distanță, aceasta permítând pastrarea comunicării între cadrele didactice și elevi fără riscuri de contaminare.

Acest ghid conține recomandări pentru măsurile de protecție care trebuie aplicate în unitățile pentru educarea și instruirea copiilor și tinerilor în contextul epidemiologic al COVID 19. Măsurile au fost elaborate de specialiștii Institutului Național de Sănătate Publică, ținând cont de specificul activităților și structura unităților de învățământ din România dar și de măsurile pentru prevenirea infecției COVID-19 planificate și/sau implementate de diferite țări din Uniunea Europeană și recomandări ale OMS și UNICEF.

Ghidul se adresează autorităților naționale și județene cu atribuții în organizarea și controlul activităților din unitățile școlare, personalului didactic și nedidactic și tuturor membrilor comunității educaționale.

II. Principii generale

Ghidul include recomandări privind măsurile care pentru implementare necesită o colaborare strânsă între autoritățile educaționale naționale și autoritățile locale.

În vederea facilitării punerii în aplicare a măsurilor, acest ghid stabilește direcțiile pentru fiecare dintre următoarele categorii:

- Asigurarea coordonarii activitatilor de prevenire COVID 19
- Organizarea spatiilor pentru prevenirea contactului apropiat
- Organizarea programului școlar
- Organizarea activitatilor si supravegherea in timpul pauzelor
- Organizarea si efectuarea triajului epidemiologic
- Adoptarea de masuri igienico-sanitare
- Organizarea și asigurarea accesului elevilor la facilitățile de dezinfectie/spalare a mâinilor
- Instruirea personalului didactic, personalului care efectuează triajul epidemiologic al adulților și elevilor
- Instruirile periodice ale elevilor privind masuri de prevenire a infectiei COVID
- Comunicarea de instructiuni pentru parinti
- Purtarea corectă (echipare,dezechipare și eliminare) a măștilor faciale de protecție
- Alte masuri igienico-sanitare
- Măsuri pentru elevi, cadre didactice și alt personal din unitățile de invățământ aflate în grupele de vîrstă la risc, și/sau având afecțiuni cronice și /sau dizabilități

Principiile generale care stau la baza măsurilor sunt :

- menținerea distanței fizice de cel puțin 1,5 m;
- aplicarea măsurilor de barieră;
- prevenirea aglomerării elevilor;
- curățarea și dezinfecția spațiilor și echipamentelor;
- instruirea, informarea și comunicarea;
- protecția sănătății elevilor, cadrelor didactice și a altui personal aflat în grupele de vîrstă la risc, și/sau având afecțiuni cronice și /sau dizabilități.

III. Masuri de protecție in unitatile pentru educarea si instruirea copiilor si tinerilor in contextul epidemiologic al COVID-19

1. Asigurarea coordonarii activitatilor de prevenire COVID 19, prin desemnarea unui reprezentant al școlii care coordoneaza activitatile la nivelul unitatii.

2. Organizarea spațiilor pentru prevenirea contactului apropiat :

a. **Crearea în interiorul școlii** (curte, săli de clasă, coridoare,etc), a unor circuite clare, prin demarcare cu benzi vizibile care să asigure ”trasee prestabile” de intrare, deplasare în interiorul scolii și de părăsire a școlii, facilitand păstrarea unei distanțe între elevi de cel puțin 1.5 m pe tot parcursul prezenței în școală ;

b. **Organizarea spațiilor in clase:**

În clasă, predarea ar trebui organizată în clase de maximum 10-15 elevi, astfel incat sa fie alocata o suprafață de minim 4 mp pentru fiecare elev și 4 mp suplimentari pentru profesor. Este posibilă creșterea numarului de elevi în funcție de condițiile locale, dar trebuie îndeplinită condiția unui singur copil în bancă.

- Compoziția grupurilor/claselor va fi neschimbată și copilul nu va putea schimba clasa/grupul. Contactul reciproc între grupuri va fi limitat.
- Nu vor fi permise organizarea de cluburi școlare sau grupuri de hobby sau alte activități care presupun participarea simultană a unui număr mai mare de 3 elevi.
- Locurile din clasa trebuie să fie fixe, adica după aranjarea elevilor, în banchi, acestia nu vor mai schimba locurile între ei pe toata perioada cursurilor.
- Fiecare elev va ocupa loc în bancă la o distanță de cel puțin 1,5 metri față de ceilalți. Măsurarea se va face cu metrul între centrele scaunelor elevilor, iar numărul maxim de elevi/clasă trebuie să nu depășească jumătate din efectiv.

- Scaunele și banca trebuie dispuse astfel încât distanța între bănci să fie cât se poate de mare, de preferință lângă perete, dacă spațiul permite acest mod de aranjament, de exemplu prin pastrarea unui pupitru gol între 2 pupitre ocupate.
- Experimentele (la orele de chimie/fizică/biologie) care necesită mișcare și/sau interacțiune strânsă între elevi nu trebuie organizate. Elevii nu se vor muta din clasa de bază în laboratoare. Experimentele pot fi prezentate pe înregistrări video.

c. Orele de educație fizică - Aceste ore/activități se vor desfășura la finalul cursurilor, pentru ca elevii să poată pleca direct acasă.

La orele de educație fizică, sub atenta supraveghere și îndrumare a cadrelor didactice, se pot desfășura doar anumite jocuri sportive, exclusiv în aer liber, dar cu respectarea anumitor reguli:

- i. Fotbal - se va juca la o singură poartă, numărul maxim de jucători este 5 (4 jucători de camp și un portar) și doar portarul (care va purta obligatoriu mănuși) poate atinge mingea cu mâna; repunerea mingei în joc de la marginea terenului se va face doar cu piciorul; Minge va fi dezinfecțată după fiecare meci jucat.
- ii. Baschet - fiecare elev va avea mingea proprie și va arunca la coș, pe rând, păstrând spații suficient de mari față de colegii lui. Dupa terminarea orei de educatie fizica, mingiile utilizate vor fi colectate într-un sac special destinat, și vor fi dezinfecțate riguros utilizând substanțele dezinfecțante avizate urmând a fi depozitat apoi în alt sac separat de cel în care au fost colectate (și care urmează a fi și el dezinfecțat și pregătit pentru utilizarea ulterioară).

Pentru desfașurarea orelor de educație fizică, elevii vor fi instruiți, ca pe tot parcursul activității să nu își atingă față, gura, ochii, nasul cu mâinile neigienizate, pastrand un comportament civilizat.

La finalul orelor de educatie fizica, toți elevii trebuie să se spele pe mâini cu apă și sapun timp de 20 secunde. Dacă nu este posibila spalarea mainilor este necesar să se efectueze igiena mainilor cu un antiseptic pe baza de alcool

Se va efectua curatenia, dezinfecția cu solutii avizate și aerisirea salii de sport după fiecare grupă de elevi.

3. Organizarea programului școlar

Școlile vor trebui să se organizeze înainte de redeschiderea lor și în funcție de dimensiunea unității. Se vor organiza programul și activitățile în școală (intrare în clasă, ieșire de la cursuri, mișcarea pe coridoare), astfel încât, elevii unei clase să nu se întâlnească cu elevii din alte clase sau cu cei de pe același etaj. Sosirea și plecarea din școli ar trebui organizate astfel încât să se evite aglomerarea copiilor și a părinților la intrarea în școli.

Aceasta organizare se va face astfel încât să respecte urmatoarele:

- a. Decalarea orelor de intrare : Intrările și ieșirile din unitate vor fi esalonate la intervale regulate de timp pentru a se evita aglomerările
 - i. ora de începere a cursurilor să fie diferită pe clase de studiu, pentru a evita aglomerarea școlarilor la triajul epidemiologic și la intrarea în școală. (de ex, decalaj de 15-20 de minute) ; în consecință și intrarea în pauze se va face la ore diferite pentru a evita aglomerarea la grupurile sanitare.
 - ii. programul scolar adus la cunoștința elevilor să contină orele de începere și durata orelor de clasă și a pauzelor precum și a pauzei/pauzelor de masă ;
- b. Diminuarea timpului alocat orelor de clasa ;
 - i. numărul de ore petrecute de elevi în cadrul procesului instructiv-educativ /zi la școală să fie limitat. Recomandăm un maxim de 4 ore/zi, durata orei de maxim 30 min, durata pauzei de maxim 20 minute, pentru a se permite timpul necesar spălatului eficient al mainilor;
 - c. Participarea alternativă a elevilor, prin rotatie, la orele de clasa online a unei părți din elevi, ceilalți fiind prezenți fizic la școală (de preferat în primă etapă întrucât asigură un timp de expunere mai redus pentru fiecare elev) ;
 - d. Alternarea orelor de curs cu activități în aer liber : în măsura în care este posibil una dintre ore/zi să se deruleze în spații deschise (curtea scolii) ;

- e. Amânarea și anularea manifestarilor sportive, culturale, pe timpul pandemiei în vederea evitării aglomerării și pentru limitarea transmiterii infecțiilor respiratorii ;
- f. Diminuarea pe cât posibil a deplasărilor cadrelor didactice, elevilor și a personalului unității în incinta acesteia.

4. Organizarea activităților și supravegherea în timpul pauzelor :

- a. Elevii din ciclul primar să fie supravegheați pe toată durata pauzelor ;
- b. Activitățile vor fi organizate pe cât posibil în curtea școlii, cu păstrarea distanței de minim 1,5 m între elevi. Elevii nu se vor îmbrățișa, nu vor își atinge reciproc mâinile și nu vor sta aproape unul de celălalt. Vor fi eliminate jocurile și alte activități care implică formarea unor grupuri care duc la reducerea distanței între elevi. Copiii se pot juca în pauze împreună, într-un grup limitat la 3 elevi, doar din aceeași clasă;
- c. Elevii nu vor consuma în comun mâncarea sau bauturile și nu vor schimba între ei obiectele de folosință personală (atenție la schimbul de telefoane, tablete, instrumente de scris, jucării etc).

5. Organizarea și efectuarea triajului epidemiologic :

- a. Efectuarea zilnică de către un cadru medical/didactic instruit a **trajului epidemiologic la intrarea în clase a copiilor**, înainte de intrarea în sălile de curs respectiv tura de lucru :
 - într-un spațiu separat de salile de clasa, cât mai aproape de intrarea elevilor, care să aibă posibilitatea respectării unui circuit prestabilit, astfel încât să nu se intre și să se iasă pe același traseu, iar în cazul elevilor/persoanelor cu probleme de sănătate, ieșirea să se facă separat de ieșirea din triaj a elevilor/adultilor sănătoși. (o intrare și 2 ieșiri – sănătoși și suspecți) ;
 - triajul trebuie să includă și o anamneza privind starea de sănătate – a copilului și apartinărilor referitor la simptomatologia respiratorie și digestivă; masurarea temperaturii cu termometru non contact.
 - în cazul în care elevii prezintă **la trajul epidemiologic sau în timpul orelor de curs**, temperatura corporală mai mare de 37,3 grade Celsius sau simptomatologie de tip respirator (ex. tuse, rinoree, febră, probleme respiratorii), sau alte simptome de boală, aceștia vor fi izolați într-un spatiu desemnat pentru acest scop și vor fi anunțați imediat apartinătorii. Copilul simptomatic, care așteaptă să fie luat de la școală va fi izolat într-un spațiu închis, în funcție de vîrstă copilului și cu supravegherea adecvată de către adult, dacă este necesar. Se va deschide o fereastră pentru ventilație. Dacă nu este posibil să fie izolat, se va muta într-o zonă aflată la cel puțin 4 metri față de alte persoane. Dacă este necesar să meargă la baie în această perioadă, se va folosi o baie separată, dacă este posibil. Baia trebuie curățată și dezinfecțată folosind produse de curățare avizate înainte de a fi folosită de oricine altcineva. Nu se va transporta elevul până la sosirea apartinătorului la medicul de familie, farmacie, serviciul de urgență sau spital; doar dacă simptomele/semnele sunt foarte severe, se va apela serviciul de urgență 112. Dacă un membru al personalului/elev a ajutat pe cineva care prezintă tuse continuă sau o temperatură ridicată, nu trebuie să plece acasă în izolare, decât dacă persoana/elevul dezvoltă ulterior simptome. Persoana care a ajutat se va spăla bine pe mâini timp de 20 de secunde. Igienizarea se face cu dezinfector avizat, după ce bolnavul a plecat, pentru a reduce riscul de a transmite infecția la alte persoane.
 - În cazul în care **la trajul epidemiologic, sau în contextul susținerii unei probe de examen**, valoarea temperaturii este mai mare de 37,3 grade Celsius, și nu există simptomatologie de tip respirator sau alte simptome de boală, cu acordul scris al apartinătorului/elevului, elevul poate susține proba de examen, în condiții de izolare (unicul elev într-un spațiu desemnat de unitatea de învățământ împreună cu un supraveghetor; ambele persoane vor purta mască de protecție facială și vor sta la o distanță de minim 5 m una față de celălaltă). În cazul refuzului susținerii probei de examen, se va urma procedura mai sus descrisă (izolare elev sub supraveghere, anuntare apartinător și după caz serviciul de urgență 112).

- Revenirea în colectivitate a copiilor care au avut probleme de sănătate și au absențat de la școală se va realiza obligatoriu în baza unei adeverințe medicale.
- b. Este recomandat să se organizeze un triaj distinct pentru triajul epidemiologic al adulților (cadre didactice și auxiliare, etc) ;

6. Adoptarea de măsuri igienico-sanitare:

- a. Elaborarea de către fiecare școală a unui **Plan de curățenie și dezinfecție** (*un model plan cadru precum și modul de organizare a curățeniei și dezinfecției în școli sunt prezentate în anexa nr 1 și 2 la acest document*) a sălilor de clasă, cancelariei, spațiilor comune (holuri, săli de sport, etc) precum și de aerisire a sălilor de clasă, care să conțină :
 - operațiunile și ordinea în care se vor efectua (ex. deversarea deșeurilor, măturarea pardoselii, spălarea pardoselii, dezinfecția pardoselii, ștergerea și dezinfecțarea suprafețelor de scris ale băncilor, cât și spațiului interior de depozitare în acestea a obiectelor scolare, dezinfecțarea dulapurilor personale ale elevilor unde există, ștergerea și dezinfecția pervazurilor, dezinfecția clanțelor, mânerelor ferestrelor, cuierelor pentru haine, etc) ;
 - materialele care se vor utiliza pentru fiecare operațiune (ex : produse biocide avizate pe baza de clor pentru dezinfecțarea pardoselilor, etc) ;
 - tehnica ce va fi aplicată pentru fiecare operațiune ;
 - ritmul de curățenie și dezinfecție, ținând cont și de timpul necesar de aerisire a spațiului (ex :
 - zilnic, în clasă imediat după ieșirea din clasă a elevilor la finalul orelor unei clase de elevi din ziua respectivă, sau după fiecare utilizare de către un grup diferit de elevi
 - zilnic în cancelarie cel puțin de două ori, începând de începerea fiecărui ciclu de învățământ sau probe de examen
 - pentru WC-uri după fiecare pauza, la finalul zilei, și ori de câte ori este necesar
 - cine va face curățenia și cine va supraveghea efectuarea conformă a curățeniei
 - ritmul și durata de aerisire a sălilor de clasă, cancelariei și oricare alta încapere (ex, după curățenie și dezinfecție, minim 10 minute) precum și asigurarea aerisirii în timpul orelor de clasă cu geamul rabatit
 - în fiecare dintre zonele care sunt igienizate va fi afisat la loc vizibil o schema care să contină operațiunile de curățenie și dezinfecție, secvența acestora, orarul și un loc pentru semnatura persoanei care le efectuează și a celei care verifică.

- b. Elaborarea unui **Plan de igienizare a curții școlii** care să includă cel puțin următoarele elemente :

- Curtea școlii va fi măturată și spălată zilnic cu jeturi de apă dimineața, începând de la începerii cursurilor
- Spațiul verde acolo unde există, va fi bine îngrijit, iarba tunsă ritmic pentru a putea asigura un spațiu adecvat activităților în aer liber și a preveni posibilele afectări de tip alergic ale sistemului respirator .
- Spațiile de joacă prevăzute cu jucării de exterior, zilnic și începând de la începerii cursurilor fiecărui ciclu de învățământ vor fi desprăfuite, igienizate cu jeturi de apă și apoi dezinfecțiate avizate cu soluții pe bază de clor pentru suprafețe.
- Recomandăm utilizarea perdelelor naturale de umbrărie a spațiilor de joacă, iar acolo unde nu există asigurarea unei posibilități de umbrărie parțială a acestor spații în perioadele de însorire maximă.

- c. Asigurarea aprovisionării școlii cu materialele necesare (săpun lichid, hârtie igienică, hârtie de șters pe mâini sau uscătoare pentru mâini, antiseptic pe bază de alcool și dispensere, dezinfecțanți pentru suprafețe-ex. bănci, catedră, podele, pervazuri, clanțe, intrerupatoare-galeti, mături/peri, soluție de spălat pardoselile, mopuri diferite pentru baie și celealte săli, detergenți și peri pentru vasele de WC, detergenți pentru curățenia chiuvetelor, lavete, materiale de protecție pentru elevi, cadre didactice,

personalul care va supraveghea un elev depistat bolnav în timpul orelor de curs, personalul de curățenie și auxiliar : măști faciale de protecție de dimensiuni adecvate, mănuși , halate , bonete etc,).

7.Organizarea și asigurarea accesului elevilor la facilitățile de dezinfectie/spalare a mâinilor

a. **Spalarea mainilor** - Toti elevii si personalul didactic și nedidactic trebuie sa se spele/dezinfecteze pe maini (cu apa si sapun sau solutie hidroalcoolica dezinfectanta) astfel :

- imediat după intrarea in scoala si inainte de a intra in clasa
- înainte de pauza/pauzele de masă (se va organiza procesul de spălare pe maini al elevilor astfel încat fiecare elev să aibă accesul necesar la apa și săpun pentru a se spăla pe mâini timp de 20 de secunde înainte de a lua masă și după masă). Daca nu este posibil ca toți copii să aibă acces să se spele pe mâini într-o singură pauză, se pot organiza mai multe pauze de masă astfel încât toti să se poata spala timp de 20 de secunde ; se poate lasa si varianta dezinfecției
- spălatul și/sau dezinfecția mâinilor este preferabil portului de mănuși
- după utilizarea toaletei de către fiecare elev.
- după tuse sau stranut
- atunci cand mainile sunt vizibil murdare
- toti elevii si adultii se vor spala obligatoriu pe maini cat mai des posibil recomandabil la maxim 2 ore mai sus am spus intr-o pauza asa ca se spala o data.
- as lasa dezinfecței altfel dau toti buluc la baie
- se vor asigura un număr suficient de dispensere de săpun lichid la toalete
- se vor asigura dispozitive cu prosoape de hârtie sau uscătoare de mâini dispuse lângă lavoare.
- cand mainile nu sunt vizibil muradre se poate utiliza antisepticul pe baza de alcool pentru igienizarea mainilor

b. Asigurarea **dezinfecției mâinilor** atât pentru elevi cât și pentru cadrele didactice cu antiseptic avizat pe bază de alcool înainte de fiecare intrare în clasa. Vor fi disponibile dispensere cu antiseptic pe baza de alcool în interiorul incaperii (clasa, birou), în apropierea ușii;

8. Instruirea personalului didactic, personalului care efectuează triajul epidemiologic al adulților și elevilor pentru implementarea măsurilor aprobate. Cordonatorul desemnat va realiza instruirea la nivelul unitatii. Aceasta va conține informatii privind : elemente generale despre infecția COVID-19 si masuri generale precum cele privind igiena respiratorie, tehnica spalarii pe maini, recunoasterea simptomelor COVID-19, modul de purtare si eliminare corectă a măștilor, măsurile de distanțare socială necesare. Informațiile/instruirea despre aceasta problemă de sănătate trebuie sa fie prezentate din prima zi de școală și cu exemplificări, repetiții și de către elevi.

9. Instruiriri periodice ale elevilor privind masuri de prevenire a infectiei COVID : cel puțin odată pe săptămână elevii vor fi instruiți de catre cadrele didactice despre măsurile de protecție împotriva noului coronavirus :

- Spălați-vă frecvent și regulat pe mâini, cel puțin 20-30 de secunde cu săpun
- Mențineți distanță de cel puțin 1.5 metri față de celelalte persoane.
- Evitați să vă atingeți ochii, nasul și gura cu mâinile neigienizate.
- Deoarece picăturile Flugge răspândesc virusul, igiena respiratorie este foarte importantă. Acoperiți-vă gura și nasul cu o batistă de unica folosintă sau folosiți cotul îndoit în cazul in care se întâmplă să strănuiați sau să tușiți. După aceea, aruncați batista utilizată.
- Curătați obiectele/suprafetele utilizate frecvent/atinse frecvent înainte de a le folosi (folosind servetele/lavete impregnate cu solutie dezinfectanta hidroalcoolica sau pe bază de clor).
- Solicitati consult de specialitate dacă prezentati simptome precum febră, tuse sau dificultăți la respirație sau orice altă simptomatologie de boală.

- Vor fi afisate in unitatile de invatamant (in grupurile sanitare) postere care prezintă modalitatea de spălare a mâinilor.

10. Comunicarea de instructiuni pentru parinti :

Părinții și cadrele didactice trebuie să-i ajute pe copii să depășească cât mai ușor eventualele reacții (ex. nervozitate, agitație, tristețe, dureri de cap, de stomac) explicându-le că reacțiile organismului lor sunt absolut firești în raport cu această situație ieșită din comun. Trebuie să li se arate sentimente de siguranță și ocrotire.

Copiii să li se explice că nu trebuie sub nicio formă să-i stigmatizeze pe cei care au avut boala, după reîntoarcerea lor la școală. Toți trebuie să înțeleagă faptul că virusul îi poate afecta pe oricare dintre ei, indiferent de zona în care locuiesc, de etnie, de vârstă, de gen sau de situația materială a părinților.

Astfel:

- c. Parinții/aparținătorii nu vor însobi copii în interiorul școlilor și nu au acces în curtea și în clădirea școlii.
- d. Comunicarea cu părinții se va realiza telefonic sau prin mijloace electronice în vederea identificării din timp a semnelor de îmbolnavire și a întreprinderii măsurilor de prevenire a îmbolnavirilor în colectivitate.
- e. Sfaturi utile pentru parintii care au copii in clasele 0-5 :
 - Vorbește cu copilul tău despre cum acesta se poate proteja pe el dar și pe cei din jur împotriva infecției cu noul coronavirus.
 - Explică-i copilului că, chiar dacă școala se redeschide, viața de zi cu zi nu va fi la fel ca înainte, deoarece trebuie să avem grija de noi și să evităm răspândirea infecției.
 - Acordați atenție stării mentale a copilului și discutați cu el despre orice modificări ale stării lui emoționale.
 - Invață-ți copilul cum să se spele pe mâini corespunzător și vorbește cu acesta despre cum respectăm sfaturile generale cu privire la o igienă corespunzătoare și la păstrarea distanței.
 - Roagă-ți copilul să se spele pe mâini: atunci când ajunge la școală, când se reîntoarce acasă, înainte și după utilizarea toaletei și ori de cate ori este necesar.
 - Însoțiți copilul doar până la intrarea în spațiile exterioare ale școlii. Evitați contactul la mai puțin de 1.5 m cu alte persoane la intrarea în școală.
 - Asigurați-vă să fie copilul îmbrăcat corespunzător, inclusiv în eventualitatea petrecerii unei părți din timp în aer liber. Amintiți-vă de crema cu protecție solară, dacă vremea este bună.
 - Sfătuți-vă copilul să nu consume în comun mancarea sau bauturile și nu să nu schimbe cu alți elevi obiectele de folosință personală (atenție la schimbul de telefoane, tablete, instrumente de scris, jucării etc) De exemplu, nu oferiți nimic de mâncat sau de băut întregii grupe/clase la ziua de naștere sau cu alte ocazii.
 - Curățați/dezinfectați zilnic acasă aparatelor electronice ale copilului (telefon, tabletă, computer, mouse).
 - Acordați atenție deosebită semnelor de boală – dacă copilul prezintă cel mai mic semn de boală, atunci rețineți copilul acasă. Copilul se poate reîntoarce la școală numai după ce acesta nu a mai prezentat simptome timp de 48 de ore sau la recomandarea medicului.
 - Dacă sunteți bolnav, rămâneți acasă și nu duceți copilul la școală.
 - Dacă copilul se îmbolnăvește în timpul programului (la școală), luați-l imediat acasă și contactați medicul de familie sau serviciile de urgență după caz.

11. Purtarea măștilor faciale de protecție este obligatorie pentru cadrele didactice și cadrele auxiliare și recomandabilă pentru elevi; (recomandăm utilizarea unor măști de mărime adecvată pentru elevi și purtarea acestora doar în pauze).

12. Alte masuri igienico-sanitare :

- Intrarea în școală și în fiecare clasă/incăpere să fie prevazută cu un covor dezinfectant care să conțină substanțe adecvate dezinfecției, și să fie păstrat tot timpul umed).
- Asigurarea că elevii nu vor utiliza în comun obiecte precum pahare, tacâmuri, pixuri, creioane, caiete, etc ;

13. Masuri pentru elevi, cadre didactice si alt personal din unitatile de invatamant aflate in grupele de varsta la risc si/sau avand afectiuni cronice si/sau dizabilitati.

- Personalul didactic si auxiliar cu risc (vârstnici, diabetici, persoane cu imunitate deficitară și boli cronice) vor reveni în școli, cu avizul medicului de medicina muncii.
- Copiii care fac parte dintr-un grup cu risc (ex. boli cronice, precum obezitate severă și diabet, dizabilități,), vor reveni în școli, cu avizul și recomandările specifice ale medicului curant. Pentru acestia reprezentantii unitatilor de invatamant vor identifica solutii de a organiza continuarea procesului educational la distanță.
- Copiii care locuiesc la același domiciliu cu o persoană care face parte dintr-un grup cu risc, se pot, în mod normal, reîntoarce la instituția de învățământ. Pot exista anumite cazuri în care, după o evaluare concretă și individuală a gradului de boală al rudei respective, se poate hotărî ca acel copil să nu se reîntoarcă la școală. Pentru cei care nu pot reveni la scoala, reprezentantii unitatilor de invatamant vor identifica solutii de a organiza continuarea procesului educational la distanță.
- Copiii care nu au posibilități pentru învățarea la distanță, este recomandabil să revină în clasă, cu asigurarea din partea unității de învățământ a măsurilor de prevenire și protecție prevăzute în prezentul ghid.
- Copiii cu dizabilități, ținând cont de specificul afecțiunii, necesită adaptarea informațiilor și învățarea regulilor de preventie in mod adekvat dizabilității specifice.

14. Măsuri privind transportul în comun al elevilor la și de la unitatea de învățământ

Transportul la și de la școală trebuie să fie organizat astfel încât autobuzele să funcționeze la jumătate din capacitate, iar elevii trebuie să fie așezați astfel încât să se respecte distanțarea de minimum 1.5 m între pasageri. În acest sens, poate fi suplimentat numărul de autobuze sau decala în timp orarul de transport.

În drum către școală, elevii sunt supuși regulilor generale de conduită prevăzute în măsurile de criză, în special: acoperirea gurii și nasului cu echipament de protecție (masca) și respectarea distanțelor de 1.5 metri.

Șoferul autobuzului și personalul de însuire va respecta măsurile generale de protecție.

Autobuzul va fi aerisit și dezinfectat temeinic după fiecare cursă.

15. Alte măsuri

- Sala de bibliotecă se recomandă a fi utilizată individual numai cu scopul de a primi sau a returna literatura de studiu.
- Trebuie evitate activitățile cu risc de transmitere ridicat al infecției, de exemplu activități cu contacte interpersonale apropiate sau cu un număr mare de persoane, cum ar fi manifestările școlare, tabere, excursiile, alte activități extrașcolare în grup mai mare de 3 elevi.
- Unitățile de învățământ care realizează în incinta unității servirea alimentelor pentru copii, trebuie: să adopte măsuri igienico-sanitare stricte, precum și măsurile de prevenție pentru infecția COVID-19 (de distanțare fizică, echipament protecție, igienizare, dezinfecție, instruire ; sa evite distribuirea de alimente (fructe, patierie, etc) care NU sunt ambalate individual; se va evita/restrictiona organizare de evenimente la care se servesc alimente in regim de bufet deschis.

ANEXA 1

Model plan cadru de curățenie și dezinfecție pentru unități de învățământ *

-proiect-

Sala și ritmul de curățenie și dezinfecție*	Interval (ele) orar(e) curățenie/dezinfecție	Operațiuni de curățenie în ordinea efectuării (inclusiv)	Materiale utilizate per operațiune*	Tehnica aplicată/ per operațiune	Operațiuni de dezinfecție în ordinăra efectuării	Materiale utilizate per operațiune*	Tehnica aplicată/ per operațiune	Nume și prenume al personalului care efectuează operațiunile	Nume și prenume al personalului care supraveghează și verifică
Clasa A etaj 4 2x/zi curățenie 2x/zi dezinfecție	7.30-7.34	1.Măturarea pardoseli	Halat și mănuși pentru personal ; Mătură și fărăs.	Se mătură sistematic pardoseală pe suprafața sa și gunoiul se adună în fărăs care se deversază în cosul de gunoi				Popescu Ioana	Ionescu Maria
	7.34-7.35	2. Evacuarea deșeurilor	Halat și mănuși pentru personal ; Sac coș de gunoi	Se scoate sacul cu gunoi din coș, se închide sacul, se depozitează în containerul de colectare a deșeurilor. Se pune încosul de gunoi un sac de gunoi nou.				Popescu Ioana	Ionescu Maria
	7.35 -7.42	3. Ștergere pupitre (exterior și interior) și alte suprafețe	Halat și mănuși pentru personal, 1 lavetă, soluție șters suprafețe	Se pun pe lavetă soluție sters suprafețe și se sterge un pupitru (exterior și interior). Se repetă operațiunea pentru fiecare pupitru Se efectuează operațiunica și prin cădăra, între pupitruare de lumină, pervaz și mânere ferestre, cuier, mânere ușă de intrare în clasă.	4. Dezinfecție pupitre (exterior și interior) și alte suprafețe	Halat și mănuși pentru personal 1 lavetă suprafețe soluție dezinfecție suprafețe	Se pun pe lavetă soluție pentru dezinfecție suprafețe și se dezinfecțează prin stergere un pupitru (exterior și interior). Se repetă operațiunea pentru fiecare pupitru. Se efectuează operațiunica și printr-o catedra, între pupitruare de lumină, pervaz și mânere ferestre, cuier, mânere ușă de intrare în clasă.	Popescu Ioana	Ionescu Maria
	7.42-7.46	5.Spălarea	Halat și mănuși	Se pun apa caldă în				Popescu	Ionescu

* Toate sălile vor fi enumerate în tabel în ordinea în care sunt localizate în clădire, începând de la ultimul nivel/etaj al clădirii până la cel mai jos (subsol, demisol, parter, etc). Pentru fiecare nivel vor fi incluse holuri, grupuri sanitare, terase, alte spații existente (oficii, etc, precum și lăsuiri acolo unde există. Pentru fiecare sală vor fi incluse și găeșamurile și ușile.

NB. Planul este completat pentru exemplu. Fiecare unitate de învățământ va completa cu datele proprii

ANEXA 2

ORGANIZAREA CURĂȚENIEI ȘI DEZINFECȚIEI ÎN ȘCOLI

1. ELABORAREA UNUI PLAN DE CURĂȚENIE ȘI DEZINFECȚIE

Se identifică zonele care trebuie să fie curățate.

Zonele neocupate timp de cel puțin 7 zile necesită doar de curățare de rutină. Mențineți practicile de curățare existente în zonele exterioare.

Se determină modul în care trebuie dezinfecțate zonele.

Se ia în considerare tipul de suprafață și cât de des este atinsă suprafața. Se prioritizează dezinfecția suprafețelor atinse frecvent, precum:

- clanțe, încuietori, butoane, și mânerale ale ușilor
- trepte scărilor
- băncile, catedrele și scaunele din clasă
- mesele și scaunele din sălile de cantină
- blaturi
- balustrade
- intrerupătoare de lumină
- mânerele echipamentelor și aparatelor (precum, cele sportive)
- butoanele ascensoarelor și ale automatelor de vânzare
- obiecte didactice comune
- calculator tastatură, mouse, laptop și tablete partajate între persoane; *Notă:* Tastatura computerului este greu de curățat. Calculatoarele ar trebui să aibă afișe în care se indică igiena corectă a mâinilor, înainte și după utilizarea acestora pentru a minimiza transmiterea bolii.

Nu este necesară aplicarea de rutină a dezinfecțanților pe suprafețe care nu sunt atinse frecvent sau cu risc scăzut (de ex, rafturile bibliotecilor, blaturile dulapurilor din depozite). Suprafețele moi, cum ar fi covoare, tapițerie și draperii pot fi curățate folosind detergent și apă sau un produs de curățare adecvat pentru aceste materiale.

Se au vedere în vedere resursele și echipamentul necesare.

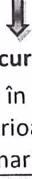
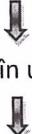
Se evaluatează necesarul și disponibilitatea produselor de curățare și dezinfecție și a echipamentelor de protecție personală (PPE) adecvate pentru utilizarea acestora.

Pe durata activităților de curățare și dezinfecție se poartă mănuși și după îndepărțarea mănușilor se spală mâinile.

Se implementează practicile de reducere a riscului potențial de contaminare a suprafețelor.

Se implementează practicile pentru scăderea gradului de frecvențare a spațiilor comune și a frecvenței de atingere a obiectelor.

PLANUL DE CURĂȚARE ȘI DEZINFECȚIE A SUPRAFEȚELOR DIN ȘCOLI¹

Curățarea cu apă și detergenți elimină germenii, murdăria și impuritățile de pe suprafețe. Scade riscul de a răspândi infecția.		Dezinfecția distrugе germenii pe suprafețe. Prin distrugerea germenilor pe o suprafață după curățare, poate scădea și mai mult riscul de răspândire a infecției.
Zona este în interior?		
Da Este o zonă interioară.	Nu Mențineți practicile de curățare existente. Coronavirusurile mor în mod natural în decurs de câteva ore până la câteva zile în medii interioare și exterioare. Virusurile sunt ucise mai rapid de 14 temperaturi mai mari și de lumina soarelui.	
Zona a fost ocupată în ultimele 7 zile?		
Da Da, zona a fost ocupată în ultimele 7 zile.	Nu Zona a fost neocupată în ultimele 7 zile. Zona va avea nevoie doar de curățare de rutină.	
Este o suprafață sau un obiect atins(ă) frecvent?		
Da Da, este o suprafață sau un obiect atins(ă) frecvent.	Nu Curătați bine aceste materiale. Luați în considerare stabilirea unui program de curățare și dezinfecție de rutină, după caz.	
Ce tip de material este suprafața sau obiectul?		
Materiale dure și neporoase precum sticla, metalul sau plasticul. Suprafețelele vizibil murdare trebuie curățate înainte de dezinfecție. Împotriva COVID-19, se folosesc dezinfectanți pe a căror etichetă este indicată acțiunea virucidă (virulicidă), în special pentru utilizare pe suprafețe dure, neporoase și pentru nevoile dvs. specifice de aplicare. Pentru a reduce riscul de a răspândi infecția este necesară curățare și dezinfecția mai frecventă.	Materiale moi și poroase, cum ar fi covoare, țesături sau tăbăcării. Curătați țesături și spălați materialele. Luați în considerare îndepărțarea materialelor moi și poroase din zonele cu trafic mare. Dezinfecțați materialele cu produse disponibile adecvate.	

¹ Sursa: Centers for Disease Control and Prevention, CS316485B April 23, 2020 1:56 PM

2. APLICAREA PLANULUI DE CURĂȚENIE ȘI DEZINFECȚIE

Se curăță suprafețele vizibil murdare cu detergent și apă înainte de dezinfecție.

Se folosește un dezinfectant aprobat împotriva virusurilor (cu acțiune virucidă/virulicidă) și se citește eticheta pentru a asigura că acesta corespunde nevoilor de dezinfecție (a se vedea tabelul cu substanțe active biocide care fac parte din compozitia dezinfectantilor cu diferita acțiune virucidă/virulicidă).

Potrivit ECDC¹, s-a dovedit că, în general, dezinfectanții pe bază de alcool (etanol, propan-2-ol, propan-1-ol) reduc semnificativ infecția virusurilor anvelopate precum SARS-CoV-2, în concentrații de 70-80% cu un timp de expunere de un minut. Mai multe produse cu activitate virucidă sunt autorizate în România și pot fi utilizate în conformitate cu instrucțiunile producătorului. Alternativ, ECDC sugerează utilizarea hipocloritului de sodiu (NaClO) 0,05% (diluție 1: 100, dacă se utilizează înălbitor casnic, care este de obicei la o concentrație inițială de 5%). Pentru suprafețele care pot fi deteriorate de hipoclorit de sodiu, produsele pe bază de etanol (cel puțin 70%) pot fi utilizate pentru decontaminare după curățarea cu un detergent neutru.

Se respectă întotdeauna indicațiile de pe etichetă. Eticheta va include informații de siguranță și instrucțiuni de aplicare.

Nu se lasă detergenții și dezinfectanții la îndemâna copiilor.

Precauții generale pentru personalul care prestează servicii de curățenie și dezinfecție,

i) Pericole fizice și toxicologice ale produselor curățare și dezinfecție

- Produsele curățare(detergenți) - sunt de obicei iritanti ai pielii, și/sau ai ochilor și/sau ai căilor respiratorii.
- Produsele care conțin alcooli în concentrație mare - sunt iritanți pentru ochi, nas și gât la concentrații ridicate în aer și pot prezenta un risc de incendiu. Alcoolii sunt inflamabili și, prin urmare, trebuie depozitați într-o zonă rece, bine ventilată.
- Produsele care conțin aldehyde - glutaraldehyda este clasificată ca sensibilizant pentru piele și sensibilizant respirator. Formaldehyda este un puternic iritant respirator și este suspectat ca fiind cancerigen.
- Produsele care conțin acid peracetic - acidul peracetic este un puternic agent oxidant și extrem de coroziv.
- Produsele pe bază de hipoclorit și compușii organici cu eliberare de clor - sunt corozive în forma lor concentrată și sunt clasificate ca iritanți pentru ochi și piele, sub forma diluată ($5 < 10\%$).
- Personalul trebuie să fie instruit cu privire la pericolele produselor chimice de curățare (detergenți) și dezinfecție utilizate la locul de muncă, în conformitate cu legislația în vigoare
- Personalul trebuie să se asigure că etichetele de pe ambalajele produselor chimice de curățare și dezinfecție nu sunt scoase sau deteriorate;
- Achiziția primului lot de produse chimice de curățare (detergenți) și dezinfecție se realizează împreună cu fișa cu date de securitate; aceasta este ușor accesibilă personalului în timpul fiecărui schimb de lucru care realizează curătenia și dezinfecția spațiilor.
- Se achiziționează doar produse în ambalaje originale, sigilate, nedeteriorate, inchise etanș.

¹https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Environmental-persistence-of-SARS-CoV-2-virus-Options-for-cleaning2020-03-26_0.pdf

- În mod normal, trebuie evitați dezinfectanții care conțin substanțe chimice toxice prin inhalare sau prin piele sau care sunt clasificați ca sensibilizatori (de ex. unele aldehyde), cu excepția cazului în care programul de dezinfecție identifică o cerință absolută. În astfel de cazuri, vor fi necesare măsuri stricte de siguranță pentru controlul expunerii lucratorilor și a celorlalte persoane (adulti și copii). Este preferabila achiziționarea detergentilor și dezinfectanților care au acțiune virucida/virulicida, care sunt destinați și publicului larg.

În timpul utilizării produsului, este obligatorie purtarea mănușilor rezistente la chimicale și asigurarea ventilației adecvate. Se recomandă protecția ochilor sau cel puțin accesul imediat la o sursă de apă pentru spălarea ochilor

Produsele chimice incompatibile trebuie păstrate separat. De exemplu, dezinfectanții pe bază de clor eliberează gaze toxice de clor atunci când sunt în contact cu detergenții acizi sau oxidanți. De asemenea, dezinfectanții pe baza de hipoclorit formează halogenuri de azot sub forma de vaporii iritanți în contact cu dezinfectanții pe baza de sare sau de amoniu cuaternar și trebuie depozitați separat. Dezinfectanții care conțin acid peracetic formează amestecuri explozive cu substanțe de curățat care conțin acizi sau alcalii.

Atunci când costurile permit, achiziționarea de dezinfectanți gata-de-utilizare sau în cantități preambalate pentru diluare directă sunt opțiunile mai sigure. Dezinfectanții corozivi și iritanti care necesită diluție înainte de utilizare trebuie folosiți cu multă precauție, numai de către personalul instruit în prealabil.

Dacă se produsul concentrat se diluează conform indicațiilor producătorului, soluția de lucru poate fi utilizată în cel mult 24 de ore; după aceea, soluția poate să nu fie eficientă.

Pentru evitarea accidentelor, se recomanda ca produsele pe bază de alcool destinate elevilor pentru dezinfecția mâinilor să fie sub formă de gel sau disponibile în dispensere.

| Tabel. Substanțe active biocide care fac parte din compozitia dezinfectorilor cu diferita acțiune virucidă/virulicidă². De obicei, dezinfectorii contin combinatii de Substanțe active biocide pentru a acoperi un spectru cat mai larg de eficacitate.

Categorie chimica a substantei active biocide	Alcoolii	Alcalii	Aldehide	Agenti oxidanti		Fenoli	Componzi de amoniu cuaternar
				Halogeni : clor	Halogeni: iod		
Substanta activa biocida cel mai des utilizata	•ethanol •isopropanol	•Calcium hydroxide •Calcium oxide •Calcium magnesium tetrahydroxide •Calcium magnesium oxide	•formaldehyde •glutaraldehyde	•sodium hypochlorite •calcium hypochlorite •chlorine dioxide •dicloroizocianat de sodiu și cloramindă-t	•hydrogen peroxide/ peracetic acid •potassium peroxymonosulfate	•Biphenyl-2-ol •Sodium 2-biphenylate •2-benzyl-4-chlorophenol (chlorophene)	•benzalkonium chloride •alkyldimethyl ammonium chloride
Caracteristici	• Acțiune rapidă • Evaporare rapidă; dificil de realizat timpul de expunere prelungit • Nu lasă reziduuri • Poate umfa sau întări cauciucul și materialele plastice	• Acțiune lentă • Afectat de pH și temperatură • Actionează cel mai bine la temperaturi înalte	• Acțiune lentă • Afectat de pH și temperatură • Folositi numai în zone bine ventilate • Miros înțepător	• Stabili la depozitare • Afectat de pH frecvent • Inactivati de radiatii UV si de materie organică • corodează metale, cauciuc, țesături, hainele și suprafetele tratate	• Acțiune rapidă • Utilizati frecvent • Necesită o aplicare frecventă • coroziv • Pătează hainele și suprafetele tratate	• Poate lăsa peliculă reziduală pe suprafete • Poate deteriora cauciucul, plasticul; • Necoroziv • Stabil la depozitare • Irita pielea și ochii	• Stabil la depozitare • Actionează cel mai bine la pH neutru sau alcalin • temperaturi înalte măre • La concentrații mari sunt corozivi pentru metale
Pericole	•Infiamabil •Iritant la ochi, nas și gât	•Foarte caustic •Coroziv pentru metale •Arsuri severe ale pielei; iritarea mucoaselor •Periculoase pentru mediul	•Cancerigeni •Iritanti ai pielii / mucoasei •Ingestia poate fi fatală, pot provoca probleme respiratorii activitate variabilă sau limitată;	•Elibereaza gaze toxice dacă este amestecat cu acizi tari sau amoniac • Irita mucoasele	•Sub formă de pulbere poate provoca iritații ale mucoasei/pielii • Toxicitate scăzută la concentrării mai mici • Nepericuloase pentru mediu	• Irritarea pielii, a ochilor și a tractului respirator	• Poate fi toxic pentru om și animale
Virucid	eficace		eficace	eficace	eficace	Eficace față de virusuri envelopate	

² Dupa: Fraise AP, Lambert PA et al. (eds). Russell, Hugo & Ayliffe's Principles and Practice of Disinfection, Preservation and Sterilization, 5th ed. 2013. Ames, IA: Wiley-Blackwell; McDonnell GE. Antiseptics, Disinfection, and Sterilization: Types, Action, and Resistance. 2007. ASM Press, Washington DC. Rutala WA, Weber DJ, Healthcare Infection Control Practices Advisory Committee (HICPAC). 2008. Guideline for disinfection and sterilization in healthcare facilities. Available at: http://www.cdc.gov/hicpac/Disinfection_Sterilization/toc.html;

Categoria chimica a substantei active biocide	Alcooli	Alcalii	Aldehyde	Agenti oxidanti			Componzi de amoniu cuaternar
				Halogeni : clor	Halogeni: iod	Componzi peroxid	
acțiune lentă împotriva virusurilor neanvelopate (de ex, norovirusuri)							
Factorii care afectează eficacitatea	Inactivat de materia organică	Variabil	Inactivat de materie organică, apă dură, săpunuri și detergenti	Inactivat rapid de materia organică	Inactivat în prezența materiei organice, a apei dure, a săpunurilor și a detergentilor	Efficient în prezența materiei organice, a apei dure, a săpunurilor și a detergentilor	Inactivat de materie organică, apă dură, săpunuri și detergenti anionici

Acest tabel oferă informații generale pentru fiecare clasă de substanțe active biocide dezinfecțante aprobată sau aflată în curs de aprobatare la nivelul Uniunii Europene la data de 11.05.2020) dezinfecțanti.

Activitatea virucidă/virulicidă poate varia în funcție de formula produsului, concentrația substanței active și prezența altor substanțe active.

Informațiile adesea și specifice fiecarui dezinfecțant există în actul administrativ (aviz sau autorizație de punere pe piață).

i) **Pericolul de transmitere comunitară a COVID-19 pe durata activitatilor de curatare si dezinfectie**

- Personalul nu trebuie să își atingă fața în timpul lucrului, ci doar după spălarea mâinilor.
- Personalul de curățenie trebuie să poarte uniforme sau haine de lucru sau echipament de protecție, după caz și mănuși de unică folosință în timpul lucrului și manipularea deșurilor. La sfârșitul fiecărei ture, personalul trebuie să schimbe hainele. Poate fi util să se păstreze un schimb de haine la locul de muncă.
- Îmbrăcăminte purtată în timpul curățeniei și dezinfecție trebuie plasată într-o pungă de plastic până când poate fi spălată. Spălarea trebuie făcută cât mai curând posibil și în siguranță.
- Personalul de curățenie trebuie să se spele bine pe mâini cu apă și săpun timp de cel puțin 20 de secunde după îndepărțarea mănușilor.
- Personalul responsabil de curățenie și dezinfecție trebuie să fie instruit să utilizeze dezinfectanții în siguranță și în mod eficient și să curete în siguranță materiale potențial infecțioase și fluide corporale - sânge, vărsături, fecale și urină.

3. REVIZUIREA PLANULUI DE CURĂȚENIE ȘI DEZINFECȚIE

Dacă COVID-19 prezintă o severitate mai mare sau apare rezistența SARS-CoV-2 la substante și la concentratiile de utilizare ale dezinfectantilor, planul poate fi revizuit, și pot fi recomandate etape suplimentare de curățenie și dezinfecție.